

Slutrapport, DEM-projekt

Når et projekt med medfinansiering fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses Decentrale Erhvervsfremmemidler (DEM) afsluttes, er det vigtigt at få beskrevet projektets vigtigste resultater og samlet op på de gode – og eventuelt mindre gode – erfaringer, der er indhøstet undervejs. Erfaringerne skal bruges til læring og input til at skabe endnu bedre og mere effektfulde projekter i fremtiden.

Projektets resultater og erfaringer skal beskrives af tilsagnsmodtager i den såkaldte **slutrapport**, der skal afleveres til Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse samtidig med det afsluttende regnskab for projektet.

NB: Hvis projektet slutevalueres af Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses evaluator, vil denne evalueringsrapport erstatte slutrapporten. Tilsagnsmodtager kan i så fald vælge at udarbejde sin egen slutrapport, men det er ikke noget krav.

Hvis projektet derimod ikke slutevalueres af Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses evaluator, skal tilsagnsmodtager sørge for at få udarbejdet slutrapporten.

Slutrapporten skal udfyldes i den nedenstående skabelon for at sikre sammenlignelighed på tværs af projekter.

Slutrapporten vil blive offentliggjort på [Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses hjemmeside](#).

Slutrapporten skal derfor skrives, så den kan læses og forstås af personer uden forudgående kendskab til projektet. Skriv gerne i et kort, klart og aktivt sprog. Og brug gerne underoverskrifter og punktopstillinger, som gør teksten overskuelig og læsevenlig.

Hvis projektet er evalueret af en ekstern evaluator, som projektet selv har udvalgt, kan resultaterne fra denne evaluering med fordel indarbejdes i slutrapporten.

Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, september 2021

Skabelon for slutrapport (max 10 sider)

Stamdata om projektet

Ud for "journalnummer" skrives projektets journalnummer hos Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse.

De samlede projektudgifter og medfinansieringen skal matche det endelige projektregnskab. Hvis tilsagnsmottager er i tvivl om medfinansieringen, bedes man kontakte Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse. Alle beløb bedes oplyst i hele kr.

Projekttitle: Verdens Mindste Krydstogt

Journalnummer: TUR-19-0038 – Verdens Mindste Krydstogt

Projektperiode: 1. januar 2019 – 31. december 2021

Samlede projektudgifter (kr.): 1.072.419 kr

Medfinansiering fra DEM-midler (kr.): 536.209 kr.

1. Projektets formål og vigtigste partnere

Her beskrives kortfattet projektets formål, inkl. målgruppe. Herudover beskrives hvilke partnere (erhvervsfremmeaktører, uddannelses- og videninstitutioner, virksomheder mv.), der har bidraget til at gennemføre projektet, og hvilke roller partnerne hver især har udfyldt i projektet.

Verdens Mindste Krydstogt er et udviklingsprojekt, hvor formålet er at udvikle et færdigt "all inclusive" krydstogtkoncept, der er inddrager øerne Endelave, Tunø og Samsø.

Der er gennemført workshops, prøveture og skabt nye produkter hos lokale aktører på øerne.

Målgruppen for projektet er de private turismeaktører på øerne. Der er nemlig via projektet skabt omsætning, produktudvikling og øget kendskab til øerne. Det skal på sigt være med til at styrke øerne som turistdestinationer og skabe mulighed for yderligere beskæftigelse på øerne. Der har været fokus på at skabe produkter, som kunne sælges udenfor højsæson. Altså udenfor skoleferien.

Samarbejdspartnerne har været Destination Kystlandet, som projektejer og tovholder.

Aarhus Sea Rangers har været projektleder på selve testturene og udviklingen af disse. De har bidraget med deres erfaring inden for sejlads og formidling af Aarhusbugten – helt konkret i form af båd og guide på havet. De har løbende også haft kontakt til alle turistaktørerne på øerne.

VisitSamsø har understøttet projektet sammen med Destination Kystlandet

Odder Kommune har bidraget med økonomi samt kendskab til erhvervs- og landdistriktudvikling og deres indgående kendskab til Tunø. Konsulenten som har været med i projektet har bl.a. en rolle som sekretær for ø-udvalget for Tunø.

Horsens Kommune har ligeledes bidraget med økonomi og konsulenttimer. Disse timer har bl.a. dækket administration af projektet, kendskab til Endelave samt hele det kommunale system.

Kommunerne har i det hele taget været vigtige medspillere i forhold til forankring i det offentlige system.

2. Projektets vigtigste resultater/effekter

Her beskrives kort de vigtigste aktiviteter, som har været gennemført i projektet, de skabte output samt resultater/effekter. Med hensyn til resultater/effekter beskrives både de allerede skabte resultater/effekter og de resultater/effekter, som forventes at indtræffe, efter projektet er afsluttet.

Beskrivelsen af projektets aktiviteter, output og resultater/effekter skal tage udgangspunkt i den endelige ansøgning og det output- og effektskema, som tilsagnsmottager afleverer til Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse i forbindelse med projektets afslutning. Det er ikke nødvendigt at omtale alle indikatorer. Dog skal antal deltagende virksomheder/personer samt resultat-/effektindikatorer altid omtales. Vigtige resultater, som ikke er målt med indikatorer, bør også omtales.

Der er skabt content i form af billeder- og videomateriale samt kernefortællinger fra både øerne samt krydstogtet i sin helhed, som er stillet til rådighed for lokale og nationale aktører med bredere formål end blot projektet

Der er ligeledes udarbejdet en grafisk identitet med bl.a. nyt logo og hjemmeside for projektet.

Der er endvidere udarbejdet en konceptpræcisering - og der er opsamlet brugbart data om projektets effekter – via en før og eftermåling.

Projektet har været forsinket pga. covid 19, men der ligger nu et færdigt koncept, som det private erhvervsliv finder meget interessant. Der er således en dialog med henblik på videreførelse og salg i gang med flere turoperatører, lige så vel som både national og international presse har vist stor interesse for både konceptet – og de tre øer såvel som hele destinationen.

Der er i forbindelse med planlægningen og gennemførelse af workshop kommet nye ideer og nye samarbejder frem. Searangers har således på baggrund af kontakterne udarbejdet en hel række nye produkter til deres firmaevents på baggrund af afdækningen.

Der er afdækket følgende eksisterende og nye produkter – som både kan gennemføres, når der kommer en operatør for Verdens Mindste Krydstogt, men også kan anvendes af andre:

1. Endelave:

- 1.1. Sælsafari omkring Endelave ved Svane og/eller Møllegrunden med forfriskninger fra Endelave Bryghus, herefter landgang på havnen og frokost med lokale råvare på Endelave Kro.
- 1.2. Tangsafari på Endelave med Endelave Seaweed efterfulgt af middag med 5-retters tang inspireret menu på Tanggården.
- 1.3. Ekspedition på hesteryg fra Endelave by til det fredede område omkring Øvre. Den lokale guide fra Endelave Turridning tager en gruppe med rundt på de snørklede naturstier, og de spiser frokost med medbragt mad på Øvre.
- 1.4. Frokost på Endelave Kro, og efterfølgende smagsvandring i Endelaves natur, hvor gæsterne går den 12 km lange mini-”Kanino” og har snapseworkshop på Øvre med lokal guide.

2. Tunø:

- 2.1 Sælsafari ved Tunø Knob (skal times med tidevandet) og fortællinger om bjergning og Danmarks ældste vindmøllepark. Herefter landgang på Tunø og frokost på Mejeriet.
- 2.2. Undervandsjagt med snorkel og harpun fra RIB omkring Tunø. Herefter omklædning og bad på Tunø Havn, efterfulgt af teamcooking med filetering og røgning af fangede fisk med røgmesteren fra Tunø Røgeri.
- 2.3. RIB-sejlads fra Aarhus til Tunø med storytelling om vikinger og havdyr omkring Tunø Knob. Herefter landgang på Tunø Havn og 1,5 times traktortur rundt på øen med fortællinger og guidning af lokal Ø-guide.
- 2.4 Østersjagt fra RIB i Knebel Vig efterfulgt af sejlads til Tunø, hvor øens brygmester på Bryggeriet fortæller om sin øl og parrer den med østers og garniture. Herefter Middag på Mejeriet ved siden af Bryggeriet på Tunø.

3. Samsø

- 3.1 RIB-sejlads fra Aarhus til Mårup Havn på Nordsamsø. På vejen er der stop med fortællinger om øen, og gæsterne ser Kanhave Kanalen ude fra vandet. Gæsterne kører herefter i bus eller taxi fra Mårup til Nordby, hvor en lokal guide viser rundt i den idylliske bymidte. Gruppen spiser Samsø Platte på café Smagen af Øen inden de tager tilbage til båden i Mårup.
- 3.2. RIB-Sejlads til Kolby Kås på Sydsamsø og herefter teambuilding på Falkecenter Samsø og middag på Samsø Badehotel med fantastisk udsigt over vandet.
- 3.3. RIB-sejlads med fortællinger om Stavns Fjord og skånsom sælsafari ved bosserne. Gruppen stopper i Langør i Stavns Fjord og spiser på røgeriet på havnen.
- 3.4 Naturtur til Samsø, hvor gæsterne sejler til Mårup fra Aarhus og bliver kørt i lokal taxa eller bus til udsigtspunktet på Ballebjerg, hvor der er en guide, der fortæller om Nordsamsøs unikke natur og historie.

3.5 Vandring ved bakkerne i Nordby og smagsvandring med guide, og derefter tager tur til restaurant "Smagen af Øen" i Nordby, hvor der venter en lækker middag.

3.6 Heldagstur, hvor gæsterne får fingrene i mulden og smager på Samsø. Turen går til Samsø Bær med rundvisning og smagsprøver, herefter besøger gruppen en lokal kartoffelbonde og får samsk kartoffelmadder lavet med råvare fra hans mark. Til sidst rundes turen af med besøg på Vingården Landlyst med vinsmagning.

4. Længere ture

4.1 Én- eller flerdagsture, hvor de forskellige tilbud på 1 eller 2 af øerne skræddersyes til grupper, og hvor de kan fragtes evt. med RIB mellem øerne og overnatter ved Endelave Kro, Tunø Mejeri eller én af de afprøvede overnatningsmuligheder på Samsø (Ballen Badehotel, Samsø Badehotel, Strandlyst).

4.2 RIB-crawl / Ø-crawl: RIB-sejlads fra Hou Havn til Hjarnø, Endelave, Tunø og Samsø (Mårup Havn), på vejen fortæller SeaRangers' guide om øernes særkender, områdets vikinger og naturens kræfter. På hver ø besøger vi det lokale bryghus (Hjarnø Bryghus, Endelave Bryggerlaug, Tunø Bryggeri og Samsø Bryghus), hvor brygmester holder foredrag og giver smagsprøver (i små glas for at undgå beruselse på RIB-båden). Øllet bliver parret med lokal producerede øl-snacks fra øerne (fx kød fra gutefår på Samsø og røgsnacks fra Tunø Røgeri). På vejen spiser vi på Endelave Kro eller Mejeriet på Tunø.

Alle gæster får en pakke med hjem med øl og øl-snacks fra de besøgte bryggerier og øer.

Der har generelt været en stor opmærksomhed omkring projektet – og dermed en øget opmærksomhed på det Østjyske Øhav. Det har betydet en stor tilstrømning af turister til alle øerne i området - hvilket også har medført en betydelig omsætning på øerne.

Vi har i vores oprindelige ansøgning beskrevet effekterne ud fra, at der blev gennemført 30 ture med 12 deltagere – men covid-19 har som nævnt forsinket salget af konceptet. Vi tror dog stadig, det er muligt – det betyder dog, at den direkte effekt af projektet først komme på længere sigt.

Dog har den store opmærksomhed, der har været i den landsdækkende presse og udlandet omkring Verdens Mindste Krydstogt (sammen med de gratis færgebilletter), allerede nu haft en positiv afsmittende effekt. Der er således registreret et øget kendskab til øerne fra marts 2020 til november 2021. (Rapporterne fra Epinion er vedlagt som bilag 1 og 2)

Der er endvidere foretaget en evaluering af de to testture. Ved den sidste testtur blev resultatet en score på 4,7 ud af 5 mulige point, hvilket vi anser for yderst tilfredsstillende. (Bilag 3)

Projektet er som nævnt grundet Covid-19 blevet et år forsinket – men vi forventer et salg i 2022 med første afgang i sensommeren 2022.

Men omtalen og den generelle medvind, som øerne har haft bl.a. pga sænkning af priserne i ydersæsonerne, har betydet, at overfarterne har slået all-time rekord i 2021 med henholdsvis 79.434 passagerer for Endelavefærgen og 58.970 for Tunøfærgen - en stigning på 13% for begge færger i forhold til 2020. Begge øer har nydt godt af en stigning i besøgende uden for højsæsonen.

Samsø har i alt haft 315.818 gæster og det er en stigning på ca. 3,5 %.

Alle 3 øer har også haft en stigning i antallet af gæstesejlere i havnene.

Hermed en liste over presseomtalen af projektet. Destination Kystlandet har i alle pressemeddelelserne understreget, at projektet er støttet af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse:

Presseomtale af projektet:

Årstal		2020		2021
Presseklip i alt		14		61
Erhvervsfremmebestyrelsen er nævnt		4		15
Medier				
Tv		2		1
Radio				1
Trykte aviser		5		50
Webavis		6		3
Branchemedie online				3
Podcast				1
Magasin				
Blog				1
Telegram/Ritzau		1		
Andet				1
Reach				
Lokalt		7		50
Regionalt		3		2
Nationalt		2		5
Internationalt				1

3. Erfaringer og læring

Her beskrives de vigtigste erfaringer og læring, som tilsagnsmottager og de øvrige partnere bag projektet har gjort sig, og som man bør holde sig for øje, hvis man skal gennemføre lignende projekter i fremtiden. De mindre gode erfaringer kan være mindst lige så vigtige at få beskrevet som de gode.

Fokus skal være på, om projektets effektkæde (årsags-virkningssammenhænge) hang sammen som ventet, dvs. førte de gennemførte aktiviteter til de forventede output og effekter? Hvis de gennemførte aktiviteter ikke førte til de forventede output og effekter, skyldtes det så, at en eller flere af de kritiske forudsætninger bag projektets effektkæde ikke holdt stik, eller var der tale om uforudsete udefrakommende faktorer (fx en økonomisk lavkonjunktur)?

Var nogle aktiviteter særligt succesfulde? Var der aktiviteter, som man ville udelade, tilføje eller gribe anderledes an, hvis man skulle gentage projektet?

Hvis projektet er evalueret, eller der er foretaget anden form for videnopsamling, kan dette med fordel indarbejdes i slutrapporten.

3. Erfaringer og læring

Generelt har projektet været hæmmet af Covid-19 – som bl.a. har besværliggjort fysiske workshop – og et konkret salg af produktet inden projektets udløb. På trods af dette vurderer vi alligevel, at det har været med stor succes at lave et så konkret projekt. Det her været nemt at få presseomtale - og der været såvel konkrete kundehenvendelser samt henvendelser fra andre øer, der gerne ville høre mere om Destination Kystlandets erfaringerne.

Direktør Helle Rosenberg har således deltaget som oplægsholder og til Ø-sammenslutningens Ø-konference den 8-9. oktober 2021. Her blev erfaringerne fra VMK således delt med de øvrige øer i Danmark.

4. Forankring/videreførelse efter projektperioden

Her beskrives, hvordan projektets resultater videreføres og videreudvikles, når tilskuddet udløber, og hvilke konkrete tiltag der er gjort for at forankre projektets erfaringer og resultater.

Projektet er fra start blevet modtaget rigtig godt på øerne - og har derfor styrket Destination Kystlandets samarbejde med erhverv og beboerforeninger. Projektet er dermed et rigtig godt afsæt for den videre udvikling af øerne. Et konkret resultat er, at Dansk Kyst- og Naturturisme og LAG Småøerne ønsker at støtte udarbejdelsen af en udviklingsplan for Endelave, hvilket også Horsens Kommune bakker op om. Der skal afholdes møde om dette 27. marts på Endelave.

Projektet har derudover givet et stort boost i omtalen af øerne i Det Østjyske Ø-hav.

Der er ligeledes en operatør, som vil videreføre konceptet – med første afgang i sensommeren 2022.

Udover selve konceptet for krydstogtet er der også skabt stor interesse for oplevelser på øerne generelt – og de nyudviklede oplevelser kan derfor sælges uafhængigt af krydstogtet.

Searangers som normalt har en del erhvervsarrangementer har fået et udbygget kendskab til de små øer og de muligheder, som eksisterer her, hvilket også uafhængigt af krydstogtet vil skabe flere gæster og derved mere omsætning ude på øerne.

Alt content produceret i projektet kan fortsat anvendes af Destination Kystlandet og VisitSamsø til at markedsføre Det Østjyske Øhav og øerne hver især - ligesom erhverv og kommuner fortsat kan benytte sig af det.

Kendskabet mellem turistaktører har også givet øget mulighed for nye produkter.

Projektet anses derfor for at have været en stor succes på samtlige parametre.

Den/de tegningsberettigede for tilsagnsmodtager¹:

For- og efternavn	Dato og underskrift
Helle Berthold Rosenberg	
Mette Faust Kjær	

¹ Hvis du har en bemyndigelse fra den tegningsberettigede til at underskrive perioderegnskaber, kan du også underskrive slutrapporten.

For- og efternavn	Dato og underskrift